

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2021. (VII. 23.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Váczai Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Váczai Péter ügyvéd) eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.27.775/2020/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó 2017. december 13. napján kérelmet terjesztett elő a Baranya Megyei Kormányhivatal Mohácsi Járási Hivatalához (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) gyermeke életkorhoz kötött kötelező védőoltásai alóli mentesítése érdekében. Ehhez a kérelemhez csatolt egy 2017. augusztus 8. napján kelt, egy belgyógyász orvos által készített véleményt. Az elsőfokú hatóság a 2018. január 19. napján meghozott BA-03/NEO/00092-3/2018. számú határozatával az indítványozó kérelmét elutasította, tekintettel arra, hogy a nyilatkozatot jegyző orvos nem a gyermek oltóorvosa. Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó és felesége fellebbeztek. A fellebbezés alapján eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes) a 2018. május 14. napján meghozott BA/NEF/00436-3/2018. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az alperesi határozat ellen benyújtott kereset alapján eljáró Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2018. november 27. napján meghozott 7.K.27.462/2018/11. számú ítéletével a döntést az elsőfokú határozatra is kiterjedően megsemmisítette, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezte. A megismételt eljárásra vonatkozóan a bíróság előírta, hogy az elsőfokú hatóságnak a gyermek kezelőorvosát ügyfélként kell bevonnia az eljárásba.
- [3] 1.2. A megismételt eljárásban az elsőfokú hatóság ügyfélként hallgatta meg a gyermek kezelőorvosát, aki korábbi véleményét fenntartotta, és kijelentette, hogy nem tud a gyermek olyan krónikus betegségéről, amely az oltásokat kontraindikálná. Az elsőfokú hatóság 2019. március 21. napján meghozott BA-03/NEO/00129-19/2019. számú határozatával az indítványozó kérelmét – tekintettel arra, hogy az oltások alóli mentesítéshez szükséges feltételek nem állnak fent – ismét elutasította. Az indítványozó és felesége fellebbezése alapján eljáró alperes a tényállás további tisztázása érdekében nyilatkozattételre hívta fel a gyermek kezelőorvosát. A kezelőorvos a korábbi nyilatkozatát fenntartotta. Ezt követően az alperes hatóság megkereste a megyei szakfelügyelő főorvost annak tisztázása érdekében, hogy a kezelőorvos által adott nyilatkozat szakmailag elfogadható-e a védőoltás alóli mentesítéshez. A szakfelügyelő főorvos a véleményében arra mutatott rá, hogy orvosi dokumentációval nincs alátámasztva a kezelőorvosi nyilatkozat. Az alperes a 2019. június 20. napján meghozott BA/NEF/00559-7/2019. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az alperes döntésével szemben az indítványozó és felesége keresetet terjesztettek elő, amelyet a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletével elutasított. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az alperes tényállás-tisztázási kötelezettsége arra terjed ki, hogy megállapítsa, a felperesek által csatolt szakvélemény az azzal szemben támasztott követelményeknek megfelel-e. E körben az alperes – azt követően, hogy kételye támadt a csatolt szakvélemény szakmai megalapozottságát illetően – helyesen járt el, amikor ennek megítélése érdekében megkereste a megyei szakfelügyelő főorvost, aki megállapította, hogy a felperes által csatolt szakvélemény szakmailag megalapozatlan, és tartalmilag sem felel meg a jogszabályi követelményeknek. Kiemelte, hogy az alperest a tényállás

további tisztázása érdekében szakértő kirendelése iránti kötelezettség nem terheli, tekintettel arra, hogy a mentesítési eljárás kérelemre irányuló eljárás, így a hatóságnak hivatalból bizonyítási kötelezettsége nincs, ezzel szemben az indítványozó kötelezettsége a kérelem benyújtásakor megalapozott szakvélemény csatolása. Abban az esetben, ha a hatóság azt állapítja meg, hogy a szakvélemény megalapozatlan, az a mentesítés iránti kérelem elutasításához vezet.

- [4] 1.3. Az indítványozó a Pécsi Törvényszék döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A Kúria 2020. november 4. napján kelt, Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzésével a kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 118. § (2) bekezdésére alapozva megtagadta.
- [5] 1.4. A Kúria jogerős ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben egyrészt az Abtv. 27. § alapján a Pécsi Törvényszék 7.K.700.157/2020/5. számú ítéletét és a Kúria Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzését támadta, másrészt az Abtv. 26. § alapján azt sérelmezte, hogy az oltások alóli mentesítési eljárás illeték- és költségköteles eljárás. Hiánypótlásában, amelyet már jogi képviselővel eljárva nyújtott be, az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszát nem tartotta fenn, és jelezte, hogy az alkotmányjogi panasz kizárólag a Pécsi Törvényszék jogerős döntése ellen irányul tekintettel arra, hogy a Kúria Kfv.II.37.775/2020/4. számú végzése az ügy érdemét érintő jogi indokolást nem tartalmaz. Az indítványozó kérte a támadott döntés végrehajtásának felfüggesztését is az Abtv. 53. § (4) bekezdésére figyelemmel. Az indítványozó kijelentette, hogy a hiánypótlást – „elhagyva a korábbi beadványában foglaltakat” – egységes szerkezetbe foglalva terjesztette elő.
- [6] Az indítványozó egységes szerkezetbe foglalt beadványában hivatkozott az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére, II. cikkére (kifejezetten az emberi méltóság körébe tartozó egészségügyi önrendelkezési jogra és testi integritáshoz való jogra hivatkozva), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésére részletesen ismertetve az Alkotmánybíróság ezen alapjogokkal kapcsolatban kialakított gyakorlatát.
- [7] Az indítvány kifejtje, hogy a kötelező védőoltások olyan beavatkozást jelentenek, amelyek végleges és visszafordíthatatlan változást okoznak az emberi szervezetben, és egészségkárosodás valós veszélyének teszik ki az egyéneket. Az indítványozó álláspontja szerint az ítélet azért alaptörvény-ellenes, mert „az állam mintegy gyámként dönt” állampolgárai személyéről és egészségének kockára tételéről egy általa elérendő cél érdekében, anélkül, hogy lehetőséget adna felelős mérlegelésre és döntésre.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint nem a jogszabályi környezet alaptörvény-ellenes, hanem a konkrét ítélet, amely figyelmen kívül hagyja a későbbi kezelőorvosi perbelépést, valamint a belgyógyász szakvéleményt is. Az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság szintén nem vett figyelembe egy, az indítványozó által becsatolt osztrák orvosi véleményt, a kezelőorvosnak pedig nem biztosított lehetőséget arra, hogy a formai szempontoknak megfelelően fogalmazzon meg a szakvéleményt.
- [9] Alapvető fontosságú továbbá, hogy az egyes tényállásalelemek logikai kapcsolatban álljanak az egyes bizonyítékokkal, jelen eljárásban azonban az indítványozó álláspontja szerint a bíróság nem derített fényt az alapvető logikai összefüggésekre. Mindezen szempontok miatt a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség követelményét.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria végzése 2020. november 4. napján született, az alkotmányjogi panaszt pedig 2020. november 19. napján, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz az indítványozó. Az indítványozó egységes szerkezetű alkotmányjogi panasa ugyan kifejezetten csak a Pécsi Törvényszék ítéletével szemben tartalmaz indokolást, és annak alaptörvény-ellenességét állítja, azonban az Alkotmánybíróság az indítványt az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszának alapulvételével úgy tekintette, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását mérlegelési jogkörben megtagadó végzésén keresztül, és a végzés kézbesítéséhez képest határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszában kérte a Pécsi Törvényszék ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság ezen megközelítéséhez azt is figyelembe vette, hogy

az indítványozó eredeti alkotmányjogi panaszában igazolási kérelmet is előterjesztett, melynek elbírálását az Alkotmánybíróság a fenti megközelítésre tekintettel főtítkári előkészítő eljárásában nem tartotta szükségesnek, figyelemmel arra, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésének kézbesítéséhez képest határidőben került előterjesztésre.

- [12] 2.2. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, II. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [13] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [14] Az indítványozó Alaptörvény II. cikke, valamint XVI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása és az alkotmánybírói gyakorlat rövid összefoglalása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [15] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [16] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [17] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [18] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert meglátása szerint a bíróság nem tett megfelelően eleget az indokolási kötelezettségének. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta a későbbi kezelőorvosi perbe lépést, valamint benyújtott szakvéleményeket is, továbbá a kezelőorvosnak nem biztosított lehetőséget arra, hogy a formai szempontoknak megfelelően fogalmazza meg a szakvéleményét. A bíróság az indítványozói álláspont szerint nem kísérelte meg feloldani a kezelőorvos és a megyei szakfelügyelő főorvos véleményei közötti ellentétet, a kezelőorvosi véleményt alapjogsértő módon kizárta a bizonyítékok közül, s azt érdemben nem is indokolta. Érvelése szerint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (3a) bekezdése és az Alaptörvényben megfogalmazott egészséghez való jog alapján az oltáshoz való mentesítéshez nem kell, hogy az oltásra kötelezett konkrét betegségben szenvedjen, azt kell igazolni, hogy egy oltás a beteg egészségét várhatóan károsan befolyásolná, azaz egy egészséges gyermek várhatóan megbetegszik attól.
- [19] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által előadott érveléssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy azok valójában az ügyében meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, lényegében szakjogi és nem pedig alkotmányossági kritikáján alapulnak. A bíróság részletes indokolással támasztotta alá, hogy a vonatkozó jogszabályok egyrészt a gyermek kezelőorvosához telepítik azt a hatáskört, hogy a mentesítést tárgyában szakvéleményt adjon, más szakorvostól származó vélemény figyelembevételére

- nincs jogszabályi lehetőség. Másrészt a hatóságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy a kezelőorvos szakvéleménye a jogszabályi követelményeknek megfelel-e (tartalmazza a leletet, a vizsgálati módszer vagy módszerek ismertetését, a szakmai ténymegállapításokat, valamint a szakértő saját véleményét). Amennyiben nem, a kérelem elutasításának van helye. A bíróság ítéletében részletes indokolás mellett rámutatott, hogy az Eütv. szerinti szakvélemény célja a védőoltás alóli mentesítési eljárásban a hatóság hiányzó szakértelmének pótlása abban a körben, hogy a védőoltásra kötelezett személy estében van-e orvosi indoka a mentesítésnek. A tárgyi esetben a kezelőorvos szakvéleménye azonban a fenti feltételeknek nem felelt meg. A bíróság azt is vizsgálta, hogy a hatóság helyesen járt-e el akkor, amikor a szakvélemény szakmai megalapozottságának megítélése érdekében megkereste a megyei tiszti főorvost, és rögzítette, hogy a hatóságot további tényállás tisztázási kötelezettség nem terhelte, tekintettel a mentesítési eljárás kérelemre induló természetére (Pécsi Törvényszék ítélete [25]–[30]).
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan jogszabály-értelmezési, bizonyítási kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állító elemében nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagyis befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.
- [23] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában kérte a sérelmezett bírósági végzés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2021. július 6.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2074/2020.

